

GYŰJTŐ: PALLÓSI JÓZSEF
GYŰJTÉS IDEJE: 1980.

TART.: NYÁRI NÉPRÓKÁSOK NAGYBERKIBEN.
50 ével EZEŐT

3 lap - DUPLUM!

FŐLORÁSI MUTATÓ: NAGYBERKI
SAJTMUTATÓ: XXII. é

PAPÍRIPARI VÁLLALAT

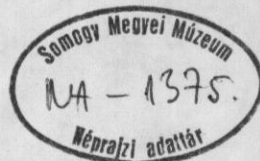

KISKUNHALASI GYÁRA

LELTÁRRA'S

ÁTVEZETVE AZ EGYESÉGES LTK. 4366-os TETELE ALÓL

4366/1980.

Nyári népszokások falunkban 50 évvel ezelőtt

Nagyberkiben.

Gyűjtötte és írta: Pallósi József agrármérnök, Nagyberki Felszabadulás u. 53. Saját visszaemlékezéseiből 1979.

Bucsjárás: augusztus 15. Nagyboldogasszony napja

Régebben 50-60 évvel ezelőtt de még 1945 után is pár évig a katolikus községekből 30-50 főből álló kis csoport elindult bucsujáró helyekre zarándokolni. Többsége azért ment, mert az Úr Isten a megtermett gabonát leengedte takarítani és kenyeret adott. De voltak olyanok is, akik családi szerencsétlenség miatt fogadalmat tettek és azért zarándokoltak. /Jó magam is./

1947 február 6-án nősültem meg. Házasságom első éveiben a gyermekeim három, az anyjukban meghaltak, nem tudta kihordani őket.

Szüleim javaslatára fogadalmat tettem, ha élő gyermekünk születik, elmegyek gyalog Andocsra, bucsujáró helyre gyalog, és vissza, kenyéren és vizen. Nem tudom megmagyarázni, hogy ennek köszönhető-e vagy nem, de utána 2 egészséges, ma is élő gyermekünk született, amelyek testileg és szellemileg 100 %-osak. Bővebbet róluk írni nem kívánok. Ilyen bucsujáró helyek voltak: Andocs, Máriagyűd, Segesd, ahova a falubeliek el szoktak menni. Hozzá tartozók lófogattal a fele utig elvitték, aki föl fért a kocsira, onnan pedig gyalog mentek.

Indulás: VIII.14. reggel 4 óra. Érkezés: estefelé értek oda. Általában asszonyok, 10-15 éves gyerekek és lányok, legények, nagylányok és kevés férfi /felnőtt/ volt a menetben. A bucsujáró menetet a pap /ha fiatal volt/ vagy a helybeli kántortanító vezette, akik utközben az éneket vezette.

A zarándokok közt volt mindig egypár erősebb férfi is, aki a keresztet és a zászlókat vitte. Ha faluhoz értek, mindig imádkoztak, vagy énekeltek. A falun túl beszélgetve meneteltek.

A bucsui menet sorrendje:

- 1./ Aki a keresztet vitte
- 2./ Aki a két zászlót vitte
- 3./ Mögöttük a fiatal lányok és legények
- 4./ Pap és a kántor aki az éneket vezette
- 5./ Utánuk az éneklő asszonyok és az idősebb férfiak

Ha Andocsra mentek odafelé bementek az igali templomba, ott imádkoztak, énekeltek, majd tovább folytatták utjukat. Általános szokás volt, hogy a fogatok a bucsusokat Igalig vitték, onnan pedig gyalog mentek Andocsig.

1948-ban történt a következő eset:

A Nagyberki bucsujárók keresztjét Igaltól Dancs József nagyberki lakós vitte. Dombnak felfelé kb 3 km. az ut, lefelé Bonnya pusztáig szintén kb. 3 km. Elfáradt elől a kereszttartásban és a hónaalá fogva a csoport közé verődve menetelt és énekelt, beszélgetett. Közben a bucsusi menet Bunnyapusztára ért, az ott lakók a kerítésre és a kiskapura támaszkodva bámulták őket, és tanakodtak, hogy vajon ezek hova valók lehetnek. Az egyik kapuban hangosan meg is jegyezték: "Na ezek is szegény bucsusok lehetnek, hogy még keresztjük sincs." Meghallotta ezt Dancs József gyorsan előkapta hónaalól a keresztet és odamutatta: "Hát ez mi a kutyaf.-a meg is maradt ez a mondás a mai napig. Sokszor nevettek rajta, mert szüreti bálkor az ilyen esetet ki szokták dobolni, főleg ilyen faluban. Nagyot nevettek rajta. Az illető pedig bosszankodott.

Odaérve előtte nap délután litániát hallgattak. Aki akart meggyónt délután vagy éjjel a barátoknál mert volt belőlük bőven. A nagyobb lányok elmentek a Mária kuthoz, ott egymást megmosdatták és utána egymást mindig komának szólították. A legényeknél ez nemigen fordult elő, ők inkább a férfiakkal a templom melletti korcsmába mentek és jó kis borral lemosták az ut porát. Egész éjjel és másnap is a kocsmában bál volt ahova a legények és a lányok elmentek táncolni is. Az itt kötött ismeretség sok esetben végződött házassággal. Éjjel az egyik mise a másikat érte, mert az odaérkezett bucsusokkal sok pap és kántor is érkezett, akik itt mutatták meg, hogy mit tudnak. A papok a predikációból, a kántorok az orgonálásból versenyeztek egymással. Azt a papot és a kántort dicsérték meg legjobban, akik az öregasszonyokat legjobban megrikatták. Ez így ment egész éjjel, reggelig, nem akartak kifogyni belőle. Délelőtt 10 órakor a veszprémi püspök, vagy a helyettese, vagy pedig a helybeli főapátplébános tartotta a nagymisét és a prédikációt. De úgy is volt, hogy a misét a főapátplébános a szentbeszédet pedig a püspök vagy a helyettese tartotta. A nagymise után megebedeltek, mindenki megvette a bucsufiát és délután 1 óra körül elindultak hazafelé, természetesen gyalog. Most az ut Somogyacsán ment keresztül, itt is bementek a templomba, imádkoztak, énekeltek, megnézték a templomot, majd elindultak Igal felé és addig jöttek gyalog, amíg az értük jövő kocsikkal nem találkoztak. Este 8-9 óra körül értek haza, itt újból bementek a templomba /Kisberkiben az imaházba/ imádkoztak, énekeltek. Helyére tették a keresztet és a zászlókat is, majd szétszéledtek.

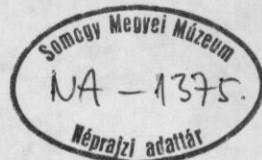
A hozzátartozók és a rokonok a templomnál /Kisberkiben az imaháznál/ várták őket. Az utolsó énekszó mindig az volt, hogy

Boldogasszony anyánk
Régi nagy patronánk
Nagy inségben lévén
Igy szólit meg hazánk
Magyarországról,
Édes hazánkról,
Ne feledkezzél el
Szegény magyarokról.

Amikor a templomból /Kisberkiben az imaházból/ kimentek szétszertták a hozott bucsufiát. Bábolvast, báb-babát, báblovat, szent képeket, olvasót, imakönyvet. Ki mit vett. A gazdagabbak imakönyvet, a szegényebbek szentképet vettek. A bábolvast nem maradhatott el. Utána csoportokba verődve utcánként hazamentek és elmesélték, hogy milyen messze jártak, mennyire elfáradtak, hogy milyen szép volt a templom, a prédikáció, hogy a kántorok milyen szépen orgonáltak, énekeltek. Melyik község temploma volt szebb, stb.

Augusztus 20-át a nép nem tartotta nagy ünnepnek, ilyenkor legtöbbször dolgozott a mezőn.

4366 / 1980

Nyári népszokások falunkban 50 évvel ezelőtt

Nagyberkiben.

Gyűjtötte és írta: Pallósi József agrármérnök, Nagyberki Felszabadulás u. 53. Saját visszaemlékezéseiből 1979.

Bucsujárás: augusztus 15. Nagyboldogasszony napja

Régebben 50-60. évvel ezelőtt de még 1945 után is pár évig a katolikus községekből 30-50 főből álló kis csoport elindult bucsujáró helyekre sarándokolni. Többsége azért ment, mert az Úr Isten a megtermett gabonát leengedte takarítani és kenyeret adott. De voltak olyanok is, akik családi szerencsétlenség miatt fogadalmat tettek és azért sarándokoltak. /Jó magam is./

1947 február 6-án nősültem meg. Házasságom első éveiben a gyermekeim három, az anyjukban meghaltak, nem tudta kihordani őket.

Szüleim javaelátára fogadalmat tettem, ha élő gyermekünk születik, elmegyek gyalog Andocsra, bucsujáró helyre gyalog, és vissza, kenyéren és vizen. Nem tudom megmagyarázni, hogy ennek köszönhető-e vagy nem, de utána 2 egészséges, ma is élő gyermekünk született, amelyek testileg és szellemileg 100 %-osak. Bővebbet róluk írni nem kívánok.

Ilyen bucsujáró helyek voltak: Andocs, Máriagyúd, Segesd, ahova a falubeliek el szoktak menni. Hozzá tartozóik lófogattal a fele utig elvitték, aki föl fért a kocsi, onnan pedig gyalog mentek.

Indulás: VIII. 14. reggel 4 óra. Érkezés: estefelé értek oda. Általában asszonyok, 10-15 éves gyerekek és lányok, legények, nagylányok és kevés férfi /felőtt/ volt a menetben. A bucsujáró menetet a pap /ha fiatal volt/ vagy a helybeli kántortanító vezette, akik utközben az éneket vezette.

A sarándokok közt volt mindig egypár erősebb férfi is, aki a keresztet és a zászlókat vitte. Ha faluhoz értek, mindig imádkoztak, vagy énekeltek. A falun túl beszélgetve meneteltek.

A bucsui menet sorrendje:

- 1./ Aki a keresztet vitte
- 2./ Aki a két zászlót vitte
- 3./ Műgöttük a fiatal lányok és legények
- 4./ Pap és a kántor aki az éneket vezette
- 5./ Utánuk az éneklő asszonyok és az idősebb férfiak

Ha Andocsra mentek odafelé bementek az igali templomba, ott imádkoztak, énekeltek, majd tovább folytatták utjukat. Általános szokás volt, hogy a fogatok a bucsusokat Igalig vitték, onnan pedig gyalog mentek Andocsig.

1948-ban történt a következő eset:

A Nagyberki bucsujárók keresztjét Igaltól Dancs József nagyberki lakos vitte. Dombnak felfelé kb 3 km. az ut, lefelé Bonnya pusztáig szintén kb. 3 km. Elfáradt elől a kereszttartásban és a hónaalá fogva a csoport közé verődve menetelt és énekelt, beszélgetett. Közben a bucsusi menet Bunnyapusztára ért, az ott lakók a kerítésre és a kikapura támasszkodva bámulták őket, és tanakodtak, hogy vajon ezek hova valók lehetnek. Az egyik kapuban hangosan meg is jegyezték: "Na ezek is szegény bucsusok lehetnek, hogy még keresztjük sincs." Meghallotta ezt Dancs József gyorsan előkapta hónaalól a keresztet és odamutatta: "Hát ez mi a kutyaf.-a meg is maradt ez a mondás a mai napig. Sokszor nevettek rajta, mert szüreti bálkor az ilyen esetet ki szokták dobolni, főleg ilyen faluban. Nagyot nevettek rajta. Az illető pedig bosszankodott.

Odaérve előtte nap délután litániát hallgattak. Aki akart meggyónt délután vagy éjjel a barátoknál mert volt belőlük bőven. A nagyobb lányok elmentek a Mária kúthoz, ott egymást megmosdatták és utána egymást mindig komának szólították. A legényeknél ez nemigen fordult elő, ők inkább a férfiakkal a templom melletti kocsnába mentek és jó kis borral lemosták az ut porát. Egész éjjel és másnap is a kocsmában bál volt ahova a legények és a lányok elmentek táncolni is. Az itt kötött ismeretség sok esetben végződött házassággal. Éjjel az egyik mise a másikat érte, mert az odaérkezett bucsusokkal sok pap és kántor is érkezett, akik itt mutatták meg, hogy mit tudnak. A papok a predikációból, a kántorok az orgonálásból versenyeztek egymással. Azt a papot és a kántort dicsérték meg legjobban, akik az öregasszonyokat legjobban megrikatták. Ez így ment egész éjjel, reggelig, nem akartak kifogyni belőle. Dél előtt 10 órakor a veszprémi püspök, vagy a helyettese, vagy pedig a helybeli főapátplébános tartotta a nagymisét és a prédikációt. De úgy is volt, hogy a misét a főapátplébános a szentbeszédet pedig a püspök vagy a helyettese tartotta. A nagymise után megebédeltek, mindenki megvette a bucsufiát és délután 1 óra körül elindultak hazafelé, természetesen gyalog. Most az ut Somogyacsán ment keresztül, itt is bementek a templomba, imádkoztak, énekeltek, megnézték a templomot, majd elindultak Igal felé és addig jöttek gyalog, amíg az értük jövő kocsikkal nem találkoztak. Este 8-9 óra körül értek haza, itt újból bementek a templomba /Kisberkiben az imaházba/ imádkoztak, énekeltek. Helyére tették a keresztet és a zászlókat is, majd szétszédtek.

A hozzátartozók és a rokonok a templomnál /Kisberkiben az imaháznál/ várták őket. Az utolsó énekszó mindig az volt, hogy

Boldogasszony anyánk
Régi nagy patronánk
Nagy inségben lévén
Igy szólit meg hazánk
Magyarországáról,
Édes hazánkról,
Ne feledkezzél el
Szegény magyarokról.

Amikor a templomból /Kisberkiben az imaházból/ kimentek szétosztották a hozott bucsufiát. Bábolvasót, báb-babát, báblovat, szent képeket, olvasót, imakönyvet. Ki mit vett. A gazdagabbak imakönyvet, a szegényebbek szentképet vettek. A bábolvasó nem maradhatott el. Utána csoportokba verődve utcánként hazamentek és elmesélték, hogy milyen messze jártak, mennyire elfáradtak, hogy milyen szép volt a templom, a prédikáció, hogy a kántorok milyen szépen orgonáltak, énekeltek. Melyik község temploma volt szebb, stb.

Augusztus 20-át a nép nem tartotta nagy ünnepnek, ilyenkor legtöbbször dolgozott a mezőn.